

Castell de Mujal. La Torre

Navàs

Ubicació

Comarca:	Bages
Lloc/Adreça:	Sector est del terme municipal. Antic terme del castell de Mujal. Parròquia de Santa Creu del Mujal.
Emplaçament	Carretera al Mujal i St. Cugat del Racó. 300 m passat el Mujal, camí a la dreta (nord) uns 700 m. Cal passar per cal Piano.
Alçada:	424
Coordenades:	
Latitud:	41.8922
Longitud:	1.84409
UTM Est (X):	404108
UTM Nord (Y):	4638453

Classificació

Número de fitxa	08141 - 335
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Edifici
Estil / època:	Medieval Modern Renaixement Contemporani Popular
Segle	XII-XIX
Estat de conservació	Regular
Notes de conservació:	Es conserva estructuralment íntegra, però en estat d'abandó perillós.
Protecció	Legal
Tipus de protecció:	BCIN
Observacions protecció:	BCIN. Decret castells i fortaleses 22/04/1949 (BOE 5-5-1949). Núms. de registre: R-I-51-5561; 1112-MH Pla Especial Urbanístic de Protecció del patrimoni i catàleg de béns arquitectònics, històrics i ambientals de Navàs (Bages), 2018, amb el núm. 31.EA. Nivell 1. Integral. Nivell 6. AEA / Nivell 4. Ambiental.
Data aprovació:	dl., 22/04/1940 - 12:00
Número inventari	IPA 1230
Generalitat i altres inventaris	

Accés	Fàcil
Ús actual:	Sense ús
Titularitat	Privada
Titular:	08140A005000470000IX
Fitxes associades:	
El Mujal (poble)	
Autoria de la fitxa	Jordi Piñero Subirana
Data de registre de la fitxa:	dt., 22/06/2021 - 11:14

Descripció

Casal de característiques senyorials, de dimensions modestes però de molt bona factura que, probablement, és la successora de l'antic castell de Mujal. Es troba molt ben emplaçada en un altiplà dominant que té bones vistes sobre el poble del Mujal. Consta d'un cos residencial de planta quadrada (amb planta baixa més dos pisos), que té dues tines adossades al nord i, uns metres a llevant, un cobert aïllat.

El casal presenta dues fases constructives perfectament diferenciades. Les parts baixes, corresponents a les dues primeres plantes aproximadament, es caracteritzen per un aparell impecable fet amb carreus de tamany mitjà, a trenca-junt, i pertanyen a una casa senyorial d'influències renaixentistes. Per les seves característiques aquesta part podria datar-se entorn del segle XVI. La part alta, corresponent més o menys a la tercera planta, és obra probablement ja del segle XIX i es caracteritza per un parament molt més senzill fet amb maçoneria i maó. La façana principal, encarada vers el sud-est, s'ordenava originàriament en base a un eix vertical lleugerament descentrat cap a l'esquerra, amb un portal adovellat i, al seu damunt, un finestral d'estil renaixentista que es troba força erosionat. Aquest és decorat amb un trenca-aigües motllurat de formes angulars que emmarca la llinda i conserva també restes de motlures als brancals. En la segona fase (corresponent al segle XIX) l'edifici es va sobrealçar amb el pis superior, que conté una petita galeria de dos arcs escarsers obrada amb maó, així com dues obertures més de característiques similars al lateral dret.

En la resta de façanes s'hi observen aquestes mateixes fases, per bé que la segona en alguns trams ocupa més espai. A la façana posterior es conserven dues finestres emmarcades amb pedra carejada, junt a un tram de mur obrat amb un carreuat de majors dimensions, pertanyent possiblement a una refecció posterior al segle XVI. La resta d'obertures són emmarcades amb maó i corresponen a l'última fase (segle XIX).

A l'interior de la casa la planta baixa té sostre de volta, mentre que als altres dos pisos hi ha sostres de cairats de fusta. Al terra de la planta baixa s'utilitza la pedra natural del terreny, que fa un lleuger pendent. El cobert de llevant, que deu correspondre a la pallissa, consta de dos àmbits: una construcció de dues plantes i un clos tancat per un mur al lateral.

Un altre element a tenir en compte es troba a l'exterior del mur de llevant de la casa, vora la tina. Aquí en el nivell de fonamentació del mur i al seu costat s'hi observen restes que tal vegada podrien correspondre a una primitiva construcció. En l'estat actual, però, això no es pot apreciar de manera clara.

Història

El lloc del Mujal apareix en documents del segle X, i el primer esment és de l'any 938. Alguns historiadors han afirmat que formava part del terme del castell de Castelladral, dins el qual hauria sorgit el castell del

Mujal, dependent del primer (BENET, 1984: 349). Tanmateix, Josep M. Badia sosté que el terme de Castelladral mai va ser tan extens i que no englobava el terme del Mujal ni tampoc els de Sant Cugat del Racó, les Esglésies o Sant Genís de la Masadella. La confusió es deu al fet que, en un moment donat, tant Castelladral com el Mujal van tenir els Peguera com a senyors, tot i que eren branques diferents de la família.

El castell del Mujal apareix documentat al segle XII i abastava la part oriental de l'actual municipi de Navàs. Concretament, s'esmenta l'any 1118, quan les possessions dels comtes de Cerdanya passaren als comtes de Barcelona. En aquella data Ramon Bernat de Castelladral també jurà fidelitat al seu nou senyor, el comte Ramon Berenguer III, pel castell de Muial. Al 1135 continua essent-ne feudatari.

Al segle XIV, el rei Pere III vengué la jurisdicció del Mujal als Consellers de Manresa, tal i com va fer també amb Castelladral. Al 1358 els Consellers de Manresa van revendre la jurisdicció del Mujal a Bernat de Turri, ciutadà Manresà. Al 1362 aquest personatge continua constant com a senyor del lloc. El 1370 els consellers de Manresa, que tenien la jurisdicció de Castelladral, Súria, Castellar i el Saguer, vengueren amb permís reial a Ramon de Peguera i de Bell-lloc la jurisdicció de Santa Creu de Mujal i Masadella. A la mort de Ramon de Peguera passà a la línia segona dels Peguera, de la branca secundària vinculada a Balsareny. Des d'aleshores el Mujal sempre anirà lligat als senyors de Balsareny: els Oliver des de 1516, els Corbera el 1622, els Martín el 1648 i els Alòs el 1830.

L'antic castell del Mujal s'ha identificat amb aquest casal anomenat la Torre (BADIA, 1988: 162). De moment no n'hi ha evidències concloents, però sí molts factors que apunten en aquest sentit. L'emplaçament dominant de la casa, amb vistes sobre el poble del Mujal on, a l'època medieval, hi havia l'església. El fet que el senyor del castell a mitjans de segle XIV es deia Bernat de Turri, nom que hauria passat a la casa. I, finalment, les característiques arquitectòniques de la construcció, de molt bona qualitat i de caràcter senyorial. L'existència de possibles estructures sota la façana est ens fan pensar que, tal vegada, hi podria haver la construcció originària del castell sota l'edifici actual.

L'edifici actual, però, és una reconstrucció posterior que podria situar-se entorn del segle XVI, a jutjar pel finestral renaixentista, tot i que no es pot descartar que part de l'obra correspongui al segle XIV. Amb aquesta nova edificació el casal va adquirir un caràcter senyorial, que devia derivar de l'antic castell o torre. Caldria aprofundir en la recerca d'aquest element per poder confirmar aquesta evolució, que podria anar des d'un castell primitiu a una possible casa forta del segle XIV (associada al ciutadà manresà Bernat de Turri, senyor feudal del Mujal) i després a un casal senyorial renaixentista.

Una altra hipòtesi que no es pot descartar és que, almenys en un primer moment, el castell del Mujal estigués situat a dalt del turó on hi ha el poble, ja que també es tracta d'un indret apropiat. En el seu estat actual, però, no n'hem trobat cap indici arqueològic.

En un moment posterior la casa de la Torre devia quedar abandonada i en ruïnes durant força temps, ja que en la darrera fase constructiva (probablement del segle XIX) es va haver de refer en molt bona part, sobretot a les parts altes. En aquest moment es devia adaptar fonamentalment per a les funcions de masia, i devia ser aleshores quan es van construir també les tines i la pallissa.

Ja al segle XX, la Torre va quedar afectada pels incendis forestals de l'any 1994, que van arribar a peu de la casa.

Bibliografia

BADIA, J.M. (1988). "Navàs". Història del Bages, Volum II. Edicions Parcir. Manresa, p. 156; 162; 163.

BADIA, J.M. (1997). *Història de l'Església de Navàs. I - de la primera església a la Guerra Civil (1897-1939)*. Parròquia de Navàs 100 anys 1897-1997. Navàs, p. 16.

BENET, A. (1984). "Santa Creu del Mujal". *Catalunya Romànica*. El Bages. Volum XI. Fundació Enciclopèdia Catalana. Barcelona, p. 349.

CATALÀ ROCA, P.; FLUVIÀ, A. (1976). "Castelladral i esment del castell del Mujal". *Castells Catalans*. Volum V. Rafael Dalmau editors. Barcelona, p. 710-715.

JUNYENT, F.; MAZCUÑAN, A. (1984). Santa Creu del Mujal, Catalunya Romànica. El Bages. Volum XI. Fundació Enciclopèdia Catalana. Barcelona, p. 1984, 349.

PIÑERO, J. (1994). Inventari del Patrimoni Arquitectònic i Històric de Navàs. Ajuntament de Navàs. Fitxa RU. 72.

VILÀ, L. (1973). "Santa Creu d'El Mojal". Full Diocesà, núm. 1409, Vic-Solsona, 7 d'octubre de 1973.

